

Regionförvaltningsverket

Räddningsväsendets tjänster i Mellersta Österbottens velfärdsområde 2022

Regionförvaltningsverkets
expertbedömning

Jari Valtanen

Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland

Räddningsväsendet och beredskapen

Räddningsväsendets tjänster i Mellersta Österbottens
velfärdsområde 2022

13.10.2023

-

Jari Valtanen

Regionförvaltningsverkens publikationer 213/2023

ISSN- 2343-3132 (webbpublikation)

ISBN-978-952-5935-73-8

Vasa

2023

Tekijät Jari Valtanen		Julkaisuaika 13.10.2023	
Julkaisun nimi Pelastustoimen palvelut Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueella 2022			
Tiivistelmä			
Aluehallintovirasto laatii pelastustoimen järjestämislain (613/2021) mukaisesti vuosittain pelastustoimen järjestämistä koskevan asiantuntija-arvion hyvinvointialueittain ja valtakunnallisesti. Asiantuntija-arviot tarjoavat jäsenneltyä tietoa keskeisistä pelastustoimen palvelujen järjestämisen osa-alueista alueellisille ja kansallisille päättäjille, viranhaltijoille ja asiantuntijoille. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueella onnettomuuksien ehkäisyn palvelujen tehtäväkohtaisessa saatavuuden arvioinnissa ei havaittu huomattavia puutteita. Havaitut kehittämistarpeet koskivat palontutkintaa, jossa tutkinnan laajuus ei kaikilta osin vastannut päätettyä palvelutasoa. Pelastustoiminnan palvelujen osalta arvioinnissa esiin nousivat puutteet ympäristövahinkojen torjunnassa. Savu-, kemikaali- ja vesisukeltajien rajallinen määrä alueella voi osaltaan vaikuttaa heikentävästi pelastustoiminnan palvelujen saatavuuteen. Pelastustoimintaa koskevissa suunnitelmissa ei pääsääntöisesti havaittu puutteita, mutta kaikkia pelastustoimintaa koskevia suunnitelmia ei pystytty arvioimaan saatavilla olevan tiedon perusteella. Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnassa ei havaittu puutteita. Sivutoimisten käyttöä pelastustoimen palvelujen tuottamisessa tulee seurata ja arvioida erityisesti suorituskyvyn näkökulmasta. Väestönsuojelun palvelujen saatavuudessa ei havaittu merkittäviä puutteita. Pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien suunnitelmien yhteensovittaminen ei ole tällä hetkellä kunnossa. Pelastustoimen suunnitellut investoinnit arvioitiin tarpeellisiksi. Vaikutusten arvioitiin olevan positiivisia pelastustoimen palvelujen yhdenvertaisen saatavuuteen, laatuun sekä kustannusvaikuttavuuteen. Kalustoon ja paloasemakiinteistöihin tehtävillä investoinneilla pyritään vastaamaan toiminnan valtakunnallisten tavoitteiden toteutumiseen.			
Asiasanat Pelastustoimi Asiantuntija-arvio Palvelutaso Hyvinvointialue			
ISSN (painettu)	ISBN (painettu) xxxx-xxxx	ISSN (verkkojulkaisu) 2343-3132	ISBN (verkkojulkaisu) 978-952-5935-73-8
Kokonaissivumäärä 36	Kieli Teksti...	Hinta Teksti...	
Julkaisija Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto	Paino Teksti...		

INFORMATIONSSIDA

Regionförvaltningsverkens publikationer 213/2023

Sammanställd av Jari Valtanen		Utgivningsdatum 13.10.2023	
Publikationens titel Räddningsväsendets tjänster i Mellersta Österbottens välfärdsområde 2022			
Referat Regionförvaltningsverket utarbetar årligen i enlighet med lagen om ordnande av räddningsväsendet (613/2021) en expertbedömning av ordnandet av räddningsväsendet välfärdsområdesvis och nationellt. Expertbedömningarna erbjuder regionala och nationella beslutsfattare, tjänsteinnehavare och experter strukturerad information om centrala delområden inom ordnandet av räddningsväsendets tjänster. I Mellersta Österbottens välfärdsområde upptäcktes inga betydande brister i den uppgiftsspecifika bedömningen av tillgången till tjänster för förebyggande av olyckor. De observerade utvecklingsbehoven gällde brandutredningen, där utredningens omfattning inte till alla delar motsvarade den fastställda servicenivån. I bedömningen av räddningsväsendets tjänster framkom brister i bekämpningen av miljöskador. Det begränsade antalet rök-, kemikalie- och vattendykare i området kan för sin del försämra tillgången till räddningsverksamhetens tjänster. I planerna för räddningsverksamheten upptäcktes i regel inga brister, men alla planer som gällde räddningsverksamheten kunde inte bedömas utifrån den tillgängliga informationen. Inga brister upptäcktes i räddningsväsendets frivilligverksamhet. Anlitandet av personer i bisyssla i produktionen av räddningsväsendets tjänster ska följas upp och bedömas särskilt med tanke på prestationsförmågan. Inga betydande brister observerades i tillgången till befolkningsskyddstjänster. Samordningen av planerna för de befolkningsskyddsuppgifter som myndigheterna för räddningsväsendet ansvarar för är för närvarande inte i ordning. Räddningsväsendets planerade investeringar bedömdes vara nödvändiga. Konsekvenserna bedömdes vara positiva för en jämlik tillgång till räddningsväsendets tjänster, deras kvalitet och kostnadseffektivitet. Genom investeringar i materiel och brandstationsfastigheter strävar man efter att uppnå de riksomfattande målen för verksamheten.			
Ämnesord Räddningsverket Expertbedömning Servicenivå Välfärdsområde			
ISSN (tryckt) xxxx-xxxx	ISBN (tryckt) xxxx-xxxx	ISSN (webbpublikation) 2343-3132	ISBN (webbpublikation) 978-952-5935-73-8
Sidantal 36	Språk Text...	Pris Text...	
Utgivare Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland		Tryckeri Text...	

Innehåll

1	Tjänster för förebyggande av olyckor	7
2	Räddningsverksamhet	12
3	Planer för räddningsverksamheten	21
4	Frivilligarbete inom räddningsväsendet	24
5	Befolkningsskyddstjänster	26
6	Kvaliteten på räddningsväsendets tjänster och behovet av att utveckla dem	30
7	Räddningsväsendets investeringar	31
8	Metoder och kvalitetsrapport	33
9	Bilagor	35
10	Källor och bakgrundsmaterial som använts i bedömningen	35

Till läsaren

Regionförvaltningsverket bereder i enlighet med 14 § i lagen om ordnande av räddningsväsendet (613/2021) årligen en expertbedömning inom sin region för att välfärdsområdesvis bedöma tillräckligheten av räddningsväsendets servicenivå och finansieringsnivå. I expertbedömningen granskas och bedöms räddningsväsendets servicenivå enligt uppgift, behovet av räddningsväsendets tjänster, hur tillgången till och kvaliteten på tjänsterna utvecklats och den uppskattade framtida utvecklingen när det gäller detta samt behovet och inverkan av investeringar.

Expertbedömningarna lämnas till inrikesministeriet och offentliggörs i det allmänna datanätet. Expertbedömningarna har en betydande ställning i inrikesministeriets, finansministeriets och välfärdsområdenas årliga förhandlingar.

Från och med början av 2023 ansvarar 21 välfärdsområden och Helsingfors stad för att ordna räddningsväsendet. I bedömningarna som gjordes 2023 granskas nivån på räddningsväsendets tjänster med hjälp av uppgifter från de tidigare, nedlagda regionala organisationerna inom räddningsväsendet. Bedömningarna motsvarar därför inte till alla delar det innehåll som fastställts i inrikesministeriets förordning om välfärdsområdets tillsyns- och bedömningsskyldighet samt om regionförvaltningsverkets expertbedömning (21.12.2022/1213).

Den huvudsakliga informationskällan för utvärderingen är välfärdsområdenas årliga redogörelser. I bedömningen används dessutom annan information som framkommit i tillsynsarbetet, såsom klagomålsbeslut och rättelseförordnanden. I bedömningen utnyttjas dessutom information från välfärdsområdets egenkontroll, centrala dokument som definierar verksamheten, såsom servicenivåbeslut, samt Pronto-statistik (räddningsväsendets resurs- och olycksstatistik).

Expertbedömningarna erbjuder regionala och nationella beslutsfattare, tjänsteinnehavare och experter strukturerad information om centrala delområden inom ordnandet av räddningsväsendets tjänster. Bedömningarna stöder också planeringen av välfärdsområdenas verksamhet.

Vi tackar kontaktpersoner och experter vid Mellersta Österbottens välfärdsområde för ett gott samarbete och en bra insats för bedömningshelheten.

1 Tjänster för förebyggande av olyckor

Tjänster för förebyggande av olyckor som hör till räddningsväsendet omfattar

- styrning, rådgivning och säkerhetskommunikation
- brandutredning
- samarbete för att förebygga olyckor
- uppföljning av olycksutvecklingen
- tillsyn över ändamålsenligheten i de uppgifter som hör till förebyggandet och övervakningen av olyckor som sköts i samarbete med välfärdsområdena
- tillsynsuppgifter
- beredskapsbesiktningar.

I detta kapitel bedöms behovet, tillgången och utvecklingsbehovet av tjänster för förebyggande av olyckor.

1.1 Styrning, rådgivning och säkerhetskommunikation

Handledning som hör till räddningsväsendet är bland annat

- styrning av byggande, uppgörande av räddningsplaner och uppgörande av redogörelser om utrymningssäkerheten samt myndighetens bedömningsförfarande
- stöd för egen beredskap
- styrning av underhållet av utrustning och anordningar inom räddningsväsendet.

Rådgivning som hör till räddningsväsendet är bland annat rådgivningstjänster per telefon och e-post. Säkerhetskommunikation är bland annat offentliga tillställningar, säkerhetsutbildning, kommunikation i sociala medier och mediekommunikation.

Enligt det gällande servicenivåbeslutet¹ ges information och rådgivning till minst sex procent av områdets befolkning. Dessutom får cirka fyra procent av områdets befolkning information och rådgivning i samband med tillsynsverksamheten. Enligt servicenivåbeslutet ges allmän handledning under tjänstetid av experter inom olika branscher. För frågor som gäller användning och upplagring av farliga kemikalier samt markanvändning och byggande finns det separat utsedda tjänsteinnehavare som ger handledning och rådgivning. Enligt servicenivåbeslutet finns det inga separata personalresurser för uppgiften i anslutning till säkerhetskommunikationen, utan hela personalen deltar i säkerhetskommunikationen i den omfattning som deras uppgifter förutsätter.

Enligt utredningen given av räddningsväsendet i välfärdsområdet genomförs handledningen och rådgivningen som en del av de dagliga uppgifterna för förebyggande av olyckor, räddningsverksamhet och säkerhetskommunikation och hela personalen deltar i verksamheten. Enligt utredningen riktas säkerhetskommunikationen riskbaserat i enlighet med strategin för

¹ Beslut om servicenivå för Mellersta Österbottens och Jakobstadsområdets räddningsverk 2021–2025.

säkerhetskommunikation genom att beakta livscykelmodellen och de riksomfattande riktlinjerna.

På basis av statistik från Pronto-systemet ordnade Mellersta Österbottens räddningsverk sammanlagt 59 evenemang med anknytning till säkerhetskommunikation under 2022. Evenemangen för säkerhetskommunikation genomfördes i form av upplysningskampanjer, mässor eller andra offentliga tillställningar, säkerhetsrådgivning och säkerhetsutbildning samt mediekommunikation. Enligt statistik från Pronto-systemet deltog sammanlagt 8 289 personer vid tillfällena med säkerhetskommunikation som Mellersta Österbottens räddningsverk ordnade eller koordinerade. Antalet deltagare i evenemangen motsvarar tolv procent av välfärdsområdets invånarantal.

1.2 Brandutredning

Syftet med brandutredningen är att förebygga motsvarande olyckor och begränsa skadorna samt att utveckla räddningsverksamheten och aktionsberedskapen. Vid brandutredningen bedöms orsaken till eldsvådan och utreds de faktorer som påverkat antändningen och spridningen av branden, de skador som branden orsakat och räddningsverksamhetens förlopp. Brandutredningen är vanligtvis indelad i nivåerna 1–3².

Omfattningen av räddningsverkets brandutredning har fastställts i servicenivåbeslutet. I servicenivåbeslutet fastställs att räddningsledaren utför utredningar på nivå 1 och en utbildad brandutredare utredningar på nivå 2. Enligt servicenivåbeslutet undersöker räddningsverket bränder där människor dör eller skadas allvarligt. Dessutom undersöker räddningsverket bränder där strukturella brister har stört räddningsverksamheten eller spridit branden. Enligt servicenivåbeslutet ska räddningsverket följa hur olycksriskerna, antalet olyckor och olycksorsakerna utvecklas och utifrån slutsatserna vidta åtgärder för att förebygga olyckor och förbereda sig på dem samt göra nödvändiga framställningar till andra myndigheter och aktörer.

Enligt utredningen av räddningsväsendet i välfärdsområdet fanns det 2022 sammanlagt 172 brandutredningsuppdrag i området, varav 166 utfördes på nivå 1 och fyra på nivå 2. År 2022 fanns inga uppgifter på nivå 3. Brandutredningen utredde andtändningsorsaken i sammanlagt 156 fall. Resultaten från brandutredningarna utnyttjas i viss mån för att utveckla räddningsverksamheten. Enligt utredningarna har det inte varit möjligt att utveckla brandutredningen särskilt målmedvetet.

Enligt statistik från Pronto-systemet var antalet brandutredningar på nivå 2 sammanlagt tre. Fem bränder orsakade allvarliga person- eller egendomsskador i området. Enligt statistiken har 20 procent av de bränder som orsakat allvarliga person- eller egendomsskador undersökts³. Enligt regionförvaltningsverkets utredning⁴ finns det ett behov att utveckla praxisen för anmälan till polisen om bränder som orsakats uppsåtligt eller av oaktsamhet.

² Räddningsverkens handbok för brandutredning (2014), s. 11–12.

³ Räddningsväsendets verksamhetsstatistik Pronto. Uppgifterna hämtade 29.5.2023.

⁴ Anmälningsskyldighet enligt 41 § 4 mom. i räddningslagen. Regionförvaltningsverkens publikationer 167/2023 (på finska).

1.3 Samarbete för att förebygga olyckor

Räddningsverket ska i syfte att förebygga olyckor och upprätthålla säkerheten samarbeta med andra myndigheter samt med sammanslutningar och invånare i området och delta i det lokala och regionala säkerhetsplaneringsarbetet.

Övriga myndigheter är t.ex. byggnadstillsynsmyndigheterna, planläggningsmyndigheterna, miljö- och hälsoskyddsmyndigheterna, polisen och social- och hälsovårdsmyndigheterna. Dessutom samarbetar man med sotare.

Enligt det gällande servicenivåbeslutet samarbetar räddningsverket med andra myndigheter samt med sammanslutningar och invånare i området för att förebygga olyckor. Dessutom deltar räddningsverket i det lokala och regionala säkerhetsplaneringsarbetet. Arbetsmetoderna och utvärderingen av effektiviteten utvecklas i samarbete med övriga räddningsverk och samarbetsmyndigheter.

Enligt välfärdsområdets utredning deltar räddningsverket som sakkunnig i styrningen av markanvändningen och byggandet genom att ge utlåtanden om planläggningen och bygglovsärenden samt genom att delta i evenemang som gäller dessa. Dessutom leder räddningsverket byggrelaterade brand- och personsäkerhetsfrågor och befolkningsskyddet samt deltar i syner som berör byggandet. Vidare ger räddningsverket på begäran utlåtanden om bland annat person- och brandsäkerheten vid objekt som producerar social- och hälsovårdstjänster.

Utöver ovan nämnda myndigheter samarbetar räddningsverket med Tukes, polisen, nödcentralen, regionförvaltningsverket och NTM-centralen. Som ett resultat av samarbetet kan man bland annat se att bristerna i brandsäkerhetsföreskrifterna som observerats i samband med tillsynen har minskat samt att kraven på offentliga tillställningar har förbättrats regionalt.

1.4 Uppföljning av olycksutvecklingen

Uppföljningen av olycksutvecklingen omfattar uppföljning av antalet olycksrisker och antalet olyckor och utvecklingen av deras orsaker. Till uppföljningen hör också att inleda egna åtgärder och åtgärder som genomförs i samarbete med andra.

I enlighet med riktlinjerna i servicenivåbeslutet ska räddningsverket följa upp olycksutvecklingen och utifrån de slutsatser som dras vidta åtgärder för att förebygga olyckor och förbereda sig på dem samt vid behov göra nödvändiga framställningar till andra myndigheter och aktörer. I det gällande servicenivåbeslutet har inga beslut fattats om utvecklingen av olycksriskerna, antalet olyckor eller olycksorsakerna eller hur utvecklingen ska följas upp.

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende följer räddningsverket upp olycksutvecklingen med hjälp av information från Pronto-systemet. Inga betydande avvikelser i olycksutvecklingen har observerats i verksamhetsmiljön 2022 i förhållande till tidigare år. Räddningsväsendets uppdrag och olyckstyper har ett normalt variationsintervall.

1.5 Tillsyn över ändamålsenligheten i de uppgifter som gäller förebyggande och övervakning av olyckor som sköts i samarbete med välfärdsområdena

Välfärdsområdet kan producera de tjänster som hör till dess organiseringsansvar själv eller i samarbete med andra välfärdsområden. Välfärdsområdet kan också på avtalsbasis av avtal upphandla dem hos andra tjänsteproducenter. Även om välfärdsområdet upphandlar tjänsterna hos en annan tjänsteproducent, kvarstår ansvaret för att ordna tjänsterna och övervaka att de produceras på behörigt sätt hos välfärdsområdet.

Enligt räddningsväsendets utredning har organiseringsansvaret gällande förebyggande och övervakning av olyckor inte delats med andra välfärdsområden.

1.6 Tillsynsuppgifter

Räddningsverket ska övervaka att de allmänna skyldigheterna enligt räddningslagen fullgörs och att verksamhetsutövarna och byggnadernas ägare och innehavare fullgör sina lagstadgade skyldigheter. Räddningsverket ska under sin tillsyn förrätta brandsyner och vidta andra åtgärder som tillsynen förutsätter.

Enligt välfärdsområdets utredning har de mål som ställts upp i tillsynsplanen för 2022 uppnåtts väl. År 2022 granskades 95 procent av alla 375 A1–A6-objekt som var mål för tillsynsplanen. I självbedömningarna av bostadsbyggnadernas brandsäkerhet 2022 låg fokus på bostadsbyggnader i bolagsform. En självbedömning av brandsäkerheten genomfördes och 95 procent av blanketterna returnerades.

Det finns cirka 160 anmälningspliktiga kemikalieobjekt i området. Dessutom finns det cirka 20 lager av pyrotekniska artiklar i anslutning till handeln som inspekteras på årsnivå. Objekt som ska inspekteras och övriga tillsynsåtgärder fastställs årligen i tillsynsplanen utifrån en riskbedömning.

1.7 Inspektion av beredskapen

Räddningsmyndigheterna kan förrätta inspektioner för att förvissa sig om att beredskapen inför storolyckor och inom befolkningsskyddet uppfyller lagens krav.

Enligt välfärdsområdets redogörelse har inga inspektioner av beredskapen gjorts 2022.

Regionförvaltningsverkets bedömning av behovet, tillgången och utvecklingsbehovet av tjänster för förebyggande av olyckor:

Tillgången till handledning och rådgivning samt säkerhetskommunikation motsvarar servicenivåbeslutet. Mellersta Österbotten ligger nationellt sett på medelnivå då man med säkerhetskommunikationen når ut till tolv procent av invånarantalet.

Inom brandutredningen har utredningarnas omfattning till stor del inte motsvarat den fastställda servicenivån. Även praxisen för anmälan till polisen om bränder som orsakats uppsåtligt eller av oaksamhet behöver utvecklas.

Inga brister har observerats i tillgången till samarbete för att förebygga olyckor. Räddningsverkets samarbete med bland andra olika myndigheter är omfattande och har genomslagskraft enligt de uppnådda resultaten. I utvecklingen av samarbetet bör förutom myndigheterna även andra aktörer och intressentgrupper, såsom sammanslutningar och invånare i området, beaktas i stor utsträckning.

När det gäller uppföljningen för utvecklingen av olyckor har inga brister i tillgången observerats.

Inga betydande brister observerades i tillgången till tillsynsuppgifter. År 2022 uppnåddes målen för tillsynsuppgifterna till 95 procent. Utvecklingsbehovet i fråga om tillsynsuppgifterna är att få uppgiftsmängderna att motsvara mängden enligt tillsynsplanen och riskbedömningen.

2 Räddningsverksamhet

Med räddningsverksamhet avses brådsakande uppgifter som syftar till att

- rädda och skydda människor, egendom och miljön när en olycka är överhängande eller inträffar
- samt till att begränsa de skador som olyckan orsakar och lindra följderna av olyckan.

Åtgärder som behövs i räddningsverksamheten ska kunna vidtas utan dröjsmål och effektivt.

2.1 Varningar till befolkningen

Räddningsverket sörjer inom sitt område för varning av befolkningen vid tillbud och olyckor samt det larmsystem som behövs för detta.

Inom det teoretiska täckningsområdet för fasta befolkningslarm bor 65 procent av landskapets befolkning. Den faktiska täckningen har inte säkerställts till alla delar. Enligt välfärdsområdets utredning finns täckningsområdet för fasta befolkningslarm i riskområdena I och II samt i närheten av specialobjekt inom storindustrin även i riskområdena III och IV. Med hjälp av mobila befolkningslarm kan täckningen för täckningsområdet ökas med fem procent. Enligt servicenivåbeslutet ska hörbarheten för både fasta och mobila befolkningslarm täcka utomhusutrymmena.

2.2 Räddningsverksamheten

Räddningsverksamheten indelas i tjänster för grundberedskap och särskild beredskap.

Med tjänster för grundberedskap avses sådana räddningstjänster som en räddningsenhet eller räddningsgrupp producerar och som inte förutsätter specialutrustning och -utbildning. Av den personal som deltar i produktionen av tjänster för grundberedskap förutsätts grundläggande utbildning för yrkes- eller avtalspersonal inom räddningsbranschen, tillräcklig fysisk funktionsduglighet och upprätthållande av tillräcklig kompetens. Av utrustningen för grundberedskap förutsätts att man med utrustningen kan klara av de vanligaste räddnings- och släckningsuppgifterna.

Med räddningsverksamhetens särskilda beredskap avses räddningsväsendets på förhand fastställda och säkrade förmåga att utföra till exempel rökdykning, kemikaliedykning, ytbärgning, vattendykning, bekämpning av miljöskador och räddning från hög höjd samt annan beredskap för räddningsverksamhet enligt de lokala riskerna. Tjänsterna för särskild beredskap förutsätter att personalen har specialutbildning och kompetens att utföra uppgifterna som delvis förnyas med jämna mellanrum. Ett effektivt genomförande av tjänster för särskild beredskap kan förutsätta specialutrustning.

2.2.1 Räddningsverksamhetens grundberedskap

Krav på aktionsberedskap

I anvisningen för planering av aktionsberedskapen inom räddningsväsendet⁵ har Finland delats in i 1 x 1 kilometer stora rutor. Rutorna har klassificerats enligt fyra riskklasser (I–IV) på basis av hur sannolika räddningsväsendets brådskande uppdrag är i rutan. För varje riskklass har fastställts en maximitid inom vilken rutorna ska nås. Minimimålet är att den första enheten i brådskande räddningsuppdrag når målet för aktionsberedskapstiden som är fastställd för riskrutan i åtminstone 50 procent av uppdragen.

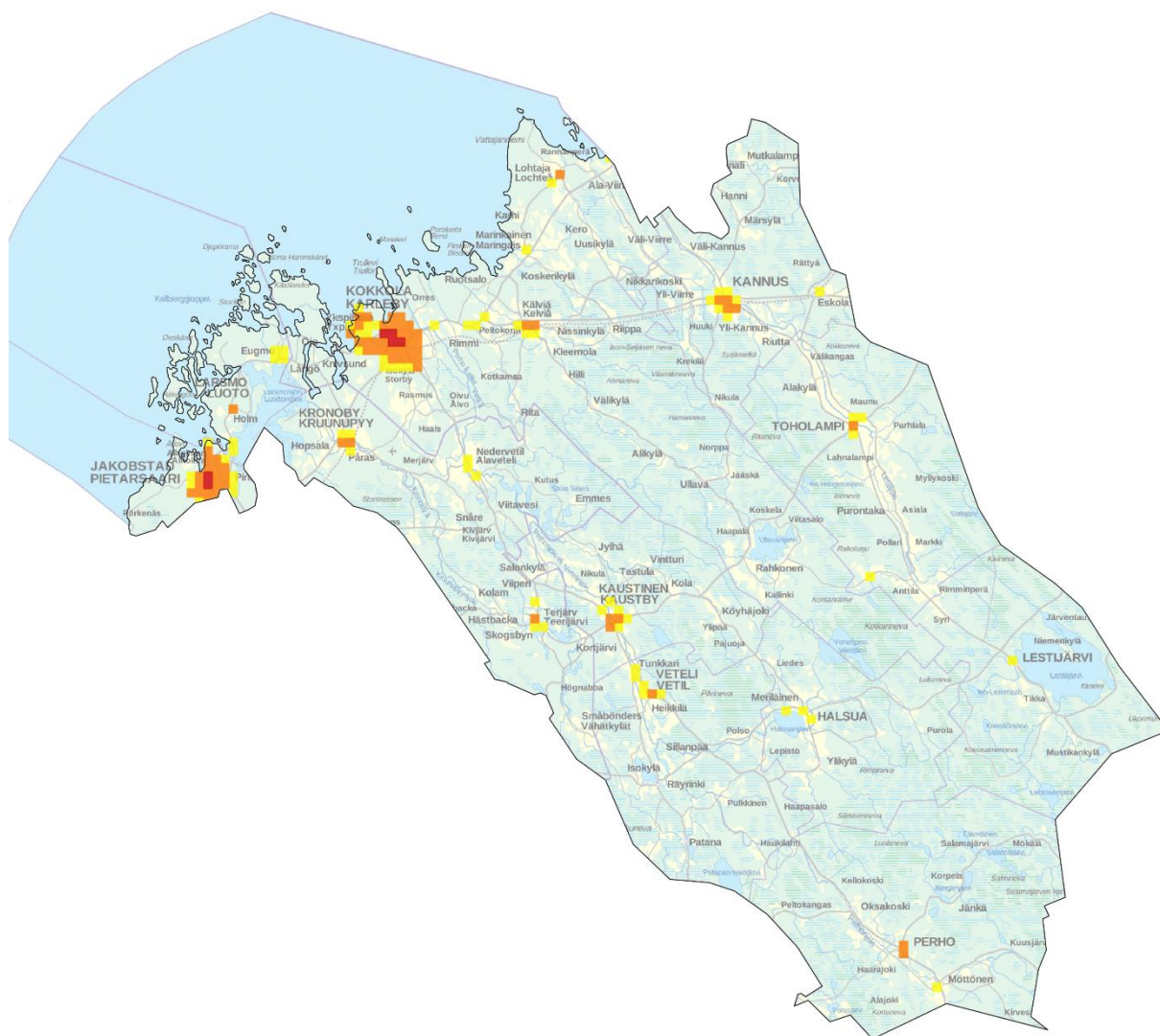
Tabell 1: Mål för aktionsberedskapstiden

Riskklass	Aktionsberedskapstid för första enheten	Aktionsberedskapstid för räddningsverksamheten	Aktionsberedskapstid för räddningsplutonen
I	6 min	11 min	20 min
II	10 min	14 min	30 min
III	20 min	22 min	40 min
IV	inget krav	inget krav	inget krav

Karta över riskområden

I beslutet om servicenivån för räddningsväsendet i välfärdsområdet har fastställts att räddningsverksamhetens tjänster för grundberedskap produceras enligt kartan över riskområden nedan. Kartan över riskområden i Mellersta Österbotten visas nedan i figur 1. I figuren symboliserar en röd ruta riskklass I, en orange ruta riskklass II och en gul ruta riskklass III.

⁵ Anvisning för planering av aktionsberedskapen inom räddningsväsendet (IM 20/2012)

Figur 1: Riskområdeskarta för Mellersta Österbotten år 2022.

År 2022 fanns det riskrutor i riskklass I i Karleby och Jakobstad. Utöver de ovan nämnda städerna finns riskrutor i riskklass II och III i områdets största tätorter.

Mål för den första enhetens aktionsberedskapstid

Aktionsberedskapstiden för den första enheten är tidsintervallet från det att räddningsväsendets första enhet larmades till det att enheten är på plats. Endast enheter som brådskannde förflyttat sig till olycksplatsen beaktas.

Medianen för första enhetens förverkligade aktionsberedskapstider i området var 6 minuter 57 sekunder år 2022. Medianen för de tre föregående åren var 7 minuter och 7 sekunder, vilket innebär att aktionsberedskapstiden har förbättrats en aning.

Utöver den totala aktionsberedskapstiden i hela området år 2022 har regionförvaltningsverket med hjälp av eget material utrett den första enhetens aktionsberedskapstid per riskruta. Inga så kallade problemrutor där den förverkligade aktionsberedskapen underskred målet under de fyra föregående

kalenderåren (2019–2022) fanns i Mellersta Österbottens välfärdsområde. Därmed förekom inga betydande missförhållanden i aktionsberedskapstiderna 2022.

Enligt välfärdsområdets utredning har aktionsberedskapstiden inte förverkligats i 50 procent av de brådskande uppdragen i rutorna i riskklass II i två olika tätorter i området. Enligt utredningen pågår utvecklingsåtgärder och för Toholampi tätorts del kommer situationen att korrigeras i och med den nya brandstationen vars planering håller på att inledas.

Tabell 2: Sammanställning av första enhetens problemrutor

Riskklass	Problemrutor (st.)	Problemrutor med min. 4 uppdrag
I	-	-
II	-	-
III	-	-
Totalt	-	-

Mål för räddningsverksamhetens aktionsberedskapstid

Aktionsberedskapstiden för räddningsverksamheten är ett tidsintervall från det att den första räddningsenheten larmas till det att en räddningsenhet på minst fyra personer inleder effektiv räddning. Endast enheter som brådskande förflyttat sig till olycksplatsen beaktas.

Medianen för den förverkligade aktionsberedskapstiden för räddningsverksamheten i området var 10 minuter 50 sekunder 2022. Medeltalet för medianerna för de tre föregående åren var 11 minuter och 22 sekunder. Räddningsverksamhetens aktionsberedskapstid har alltså förbättrats avsevärt.

Mål för räddningsplutonens aktionsberedskapstid

Räddningsplutonen består av en ledare och minst två och högst fem räddningsenheter. Eftersom det inte finns några aktionsberedskapstider för den verkliga räddningsplutonen, används som den beräknade aktionsberedskapstiden för räddningsplutonen åtgärdsstatistiken i Pronto från det att den första räddningsenheten larmats till det att minst nio personer från räddningsväsendet har anlänt till olycksplatsen. Endast enheter som brådskande förflyttat sig till olycksplatsen beaktas.

Medianen för den förverkligade aktionsberedskapstiden för räddningsplutonen i hela området var 13 minuter 56 sekunder 2022. Medeltalet för medianerna för de tre föregående åren var 15 minuter och 26 sekunder. Räddningsplutonens aktionsberedskapstid har alltså förbättrats avsevärt.

Räddningsverksamhetens personalresurser

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende deltar 52 heltidsanställda i räddningsverksamheten och antalet deltidanställda är 205.

Räddningsverksamhetens materialresurser

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende fanns det 2022 totalt 14 släcknings- och tanksläckningsbilar och deras medelålder var 22 år. Det fanns totalt 13 tankbilar och deras medelålder var 16 år. Bilar utrustade för ledningsbruk hade en medelålder på sex år och det fanns totalt två sådana fordon. Dessutom fanns det en nio år gammal hävare i området. Under 2022 finansierade kommunerna i huvudsak anskaffningen av materiel inom sitt eget område och man har ännu inte till alla delar kunnat skaffa regionalt materiel.

Räddningsstationer, brandstationer samt övriga fastigheter och verksamhetsställen

År 2022 fanns det enligt välfärdsområdets utredning i området en brandstation i omedelbar utryckningsberedskap som bemannades av personal i huvudsyssla dygnet runt samt tolv brandstationer som bemannades av personal i bisyssla. Dessutom finns det två fabriks- och anläggningsbrandstationer i området.

2.2.2 Särskild beredskap inom räddningsverksamheten

Rökdykningsberedskap

Med rökdykning avses släcknings- och räddningsarbete som utförs med hjälp av tryckluftsandningsapparat och vederbörlig skyddsutrustning och som förutsätter att man tränger in i ett antänt, rökigt och avgränsat utrymme inomhus eller arbetar på taket till en brinnande byggnad.

Rökdykning förutsätter att räddningsmännen har den utbildning som uppgiften kräver, regelbunden årlig övning som upprätthåller kompetensen samt tillräcklig fysisk kondition och ett tillräckligt gott hälsotillstånd. För släckning av brinnande och avgränsade inomhusutrymmen används också andra metoder än rökdykning.

Enligt välfärdsområdets utredning var antalet rökdykningsbehöriga anställda som deltog i räddningsverksamhet på heltid 26 personer 2022. Antalet anställda i bisyssla och personer i avtalsbrandkårer med rökdykningsbehörighet uppgick till 22 personer.

Beredskap för CBRNE-olyckor

Med CBRNE-olyckor avses olyckor där kemiska ämnen (C), biologiska sjukdomsalstrare (B), radioaktiva ämnen (R), kärnenergi (N) eller explosiva varor (E) är inblandade.

Kemikalieolyckor bekämpas vid behov med kemikaliedykning, med vilken avses spanings-, räddnings-, bekämpnings- och andra motsvarande uppgifter i ett område där omedelbar fara föreligger och som förutsätter användning av tryckluftsandningsapparat och vederbörlig kemikalieskyddsdräkt. Kemikaliedykning förutsätter att räddningsmanskaper har den utbildning som uppgiften kräver, regelbunden årlig övning som upprätthåller kompetensen samt tillräcklig fysisk kondition och ett tillräckligt gott hälsotillstånd.

Enligt välfärdsområdets utredning fanns det en räddningsenhet med förmåga till kemikaliedykning 2022. Det totala antalet personer i huvudsyssla som är behöriga

för kemikaliedykning var 27 personer och det totala antalet personer i bisyssla och personer i avtalsbrandkårer som är behöriga för kemikaliedykning är sex personer.

Beredskap för vattenräddning

Vattenräddning innebär räddningsverksamhet och ytbärgning samt vattendykning som utförs med båtmaterial. Ytbärgning innebär att en människa, ett djur eller egendom räddas och skada avvärjs på vattenytan eller strax under den, utan vattendykningssutrustning. Med vattendykning avses räddning av människor eller egendom och bekämpning av miljöskador som kräver vattendykningssanordningar och -utrustning.

Enligt välfärdsområdets utredning är det totala antalet räddningsenheter som klarar av ytbärgning 11. I fråga om personal i huvudsyssla är det totala antalet personer som är behöriga för ytbärgning 23 personer och i bisyssla samt i avtalsbrandkårer fyra personer. I den dagliga beredskapen finns ingen räddningsenhet som klarar av vattendykning. Antalet heltidsanställda som kan utföra vattendykning är fyra.

Särskild beredskap inom räddningsverksamheten vid miljöskador

Med räddningsverksamhet vid miljöskador avses räddningsverksamhet vid olje- och kemikalieskador.

Enligt välfärdsområdets utredning har beredskapen för bekämpning av fartygsoljeskador och fartygskemikalieolyckor tilldelats ett (1) årsverke. I denna resursfördelning ingår både planering av prestationsförmågan och upprätthållande av aktionsberedskapen. Räddningsverket bedömer att den materiella beredskapen för bekämpning av miljöskador är på en rimlig nivå, men att den i övrigt kräver utveckling.

Enligt regionförvaltningsverkens utredning 2022⁶ uppnåddes inte den uppställda kravnivån för bekämpning av miljöskador i räddningsverkets område. Enligt regionförvaltningsverkets bedömning är bristerna inte så betydande att beredskapen att bekämpa miljöskador skulle vara allvarligt hotad.

Beredskap för räddning från hög höjd

I räddning från hög höjd ingår åtgärder för räddning från hög höjd med fordonsmateriel och repräddning och arbete i ett område där det finns risk för fall. Arbete på ett område med fallrisk kan vara psykiskt och fysiskt krävande arbete och ett tryggt utförande ställer särskilda krav på räddarens hälsotillstånd, funktionsduglighet, utbildning och övning.

Enligt den årliga utredningen given av välfärdsområdets räddningsväsende finns det elva räddningsenheter som kan arbeta i områden med fallrisk. När det gäller de som kan arbeta i områden med fallrisk är antalet personer i huvudsyssla på nivå I 30 och antalet personer i bisyssla på nivå I fyra och på nivå II 60.

⁶ Beredskap för bekämpning av miljöskador inom räddningsväsendet 2022. Regionförvaltningsverkets publikationer 157/2023.

Beredskap för att få släckvatten

Enligt välfärdsområdets utredning är släckvattenplanen i huvudsak uppdaterad. Släckvattenplanen kommer att godkännas av välfärdsområdesfullmäktige under 2023.

Beredskap enligt andra lokala risker

Enligt välfärdsområdets utredning har räddningsverket förberett sig på olycksriskerna i storindustriområdet i Karleby med materiel för oljebekämpning och kemikaliebekämpning samt med kapacitet för överföring av släckvatten. Man har också förberett sig på risken för skogsbränder i inlandet bland annat genom att se till att tillgången till släckvatten är tillräcklig. I området finns 10 objekt i den externa räddningsplanen som medför särskild fara. Objekten i den externa räddningsplanen har tilldelats mindre än ett årsverke (under 1 årsverke).

2.3 Ledning av räddningsverksamheten

Räddningsverksamheten leds av räddningsmyndigheten och räddningsväsendets formation har alltid en ledare. I samarbetssituationer där flera myndigheter deltar i räddningsverksamheten fungerar räddningsmyndigheten som allmän ledare. För ledningen av räddningsverksamheten utarbetas nödvändiga planer där de ledningsarrangemang som riskerna och hoten förutsätter fastställs i situationer med olika omfattning och även långvariga situationer.

Enligt välfärdsområdets utredning fungerar den jourhavande brandmästaren som räddningsledare, om inte den jourhavande chefen tar ledningsansvar för uppgifter som kräver räddningskompani och större formationer. Vid enheter som bemannas av personal i bisyssla leds verksamheten av en utbildad gruppledare. Välfärdsområdet har inga avtalsbrandkårer.

2.4 Tillsyn över att de uppgifter inom räddningsverksamheten som välfärdsområdena sköter i samverkan sköts på ett ändamålsenligt sätt.

Välfärdsområdet får producera de tjänster som hör till dess organiseringsansvar själv eller i samarbete med andra välfärdsområden eller enligt avtal upphandla dem av andra tjänsteproducenter. Även om välfärdsområdet upphandlar tjänsterna hos en annan tjänsteproducent, kvarstår ansvaret för att ordna tjänsterna och övervaka att de produceras på behörigt sätt hos välfärdsområdet.

Enligt välfärdsområdets utredning har man inte avtalat om samarbete med andra välfärdsområden.

2.5 Handräckning av räddningsmyndigheten

Räddningsmyndigheten kan ge handräckning som lämpar sig för dess verksamhetsområde för att utföra en lagstadgad uppgift som ankommer på staten, välfärdsområdet eller en kommunal myndighet eller inrättning.

Enligt välfärdsområdets utredning beslutar den jourhavande brandmästaren om handräckning om det inte sker enligt överenskommelse på förhand, till exempel genom larm från nödcentralen.

2.6 Lämnande och mottagande av internationellt bistånd

Räddningsväsendet deltar i upprätthållandet av den beredskap som krävs av räddningsväsendet för att lämna bistånd till utlandet och ta emot internationellt bistånd.

Enligt välfärdsområdets utredning har processen för att ge och ta emot internationellt bistånd inletts, men på grund av de knappa expertresurserna har den delvis ännu inte planerats. Syftet är att stödja sig på gemensamma strukturer och helheter som bereds inom samarbetsområdet. Det finns ingen specialutrustning eller specialverksamhet i området.

Regionförvaltningsverkets bedömning av behovet, tillgången och utvecklingsbehovet för räddningsverksamhetens tjänster:

När det gäller varningar till befolkningen observerades inga brister i tillgången.

Inga brister har observerats i aktionsberedskapstiderna i anslutning till räddningsverksamhetens tjänster. Det begränsade antalet räddningsdykare (rök-, kemikalie- och vattendykare) kan försämra tillgången till specialberedskap inom räddningsverksamheten.

Brister i tillgången till bekämpning av miljöskador har observerats. Nivån på bekämpningen av miljöskador motsvarar inte den kravnivå för bekämpning av miljöskador som fastställts för räddningsverket utifrån regionförvaltningsverkens utredning 2022. Utvecklingsbehovet är att på kort sikt först sträva efter att uppnå minimikravnivån för bekämpningen av miljöskador, varefter räddningsverket ska uppnå den fastställda kravnivån.

Inga brister upptäcktes i tillgången till räddning från hög höjd.

Inga brister upptäcktes i tillgången till släckvatten.

När det gäller uppföljningen för utvecklingen av olyckor har inga brister i tillgången observerats.

Inga brister eller utvecklingsbehov har observerats i tillgången till handräckningar från räddningsmyndigheten.

Det har inte upptäckts några brister i tillgången till att lämna eller ta emot internationellt bistånd. Utvecklingsbehovet är de mål för möjliggörande av verksamhet i störningssituationer och undantagsförhållanden som även fastställts i beslutet om servicenivån.

3 Planer för räddningsverksamheten

Detta kapitel behandlar planer som räddningsverket ska göra upp enligt räddningslagen. Planerna är handlingar som stöder produktionen av de tjänster inom räddningsväsendet som utvärderingen gäller. Regionförvaltningsverket bedömer upprättandet och genomförandet av planerna utifrån välfärdsområdets utredning.

Räddningsverket ska enligt räddningslagen göra upp planer för den räddningsverksamhet och den ledning av räddningsverksamheten som olycksriskerna i välfärdsområdet kräver. Räddningsverken ska i samverkan och under ledning av de räddningsverk som ansvarar för samarbetet inom räddningsverksamheten göra upp planer för den ledning av räddningsverksamheten och det lämnande av bistånd som behövs inom samarbetsområdet för räddningsverksamheten.

3.1 Larmanvisningar

Räddningsverket ska i samarbete med de myndigheter som deltar i räddningsverksamheten och som ger handräckning samt Nödcentralsverket göra upp anvisningar om tillkallande av resurser som behövs för räddningsverksamheten. Larmanvisningen ska avfattas så att nödcentralen kan larma de närmaste ändamålsenliga enheterna oberoende av vilket välfärdsområde de är från.

Enligt välfärdsområdets utredning har en larmanvisning utarbetats och är uppdaterad. I larmanvisningarna har samarbetsplanerna och planerna för ömsesidigt bistånd beaktats. Utifrån de på förhand planerade responsmodellerna, det vill säga larmanvisningarna, har larmresponsen varit kostnadseffektiv och fungerande. Den respons som larmats till räddningsverksamhetens uppdrag har i fråga om personal och materiel i regel motsvarat behoven och kraven i verksamhetsmiljön.

3.2 Räddningsverkens plan för ömsesidigt bistånd

Räddningsverket ska vid behov bistå ett annat räddningsverk i räddningsverksamheten. Räddningsverket ska också samarbeta i utarbetandet av samarbetsplaner för räddningsverken om biståndsberedskap samt för begäran om och givande av bistånd. Räddningsverken ska vara beredda att i räddningsverksamhet bistå varandra inom samarbetsområdet och att vid behov också bistå ett räddningsverk som hör till ett annat samarbetsområde för räddningsverksamheten.

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende kräver planerna för räddningsverkens ömsesidiga bistånd en översyn.

3.3 Samarbetsplaner

Räddningsverket ska utarbeta sådana planer för den räddningsverksamhet och den ledning av räddningsverksamheten som olycksriskerna i välfärdsområdet kräver. Statliga myndigheter, välfärdsområdesmyndigheter och kommunala myndigheter,

inrättningar och affärsverk är skyldiga att under räddningsverkets ledning delta i planeringen av räddningsverksamheten och att vid olyckor och tillbud handla så att räddningsverksamheten kan skötas effektivt.

Enligt välfärdsområdets utredning har samarbetsplanerna utarbetats enligt kraven för 2022. Samarbetsplanerna kräver en översyn.

3.4 Planer för den räddningsverksamhet och den ledning av räddningsverksamheten som olycksriskerna kräver

Räddningsverket ansvarar för utarbetandet av de planer för den räddningsverksamhet och den ledning av räddningsverksamheten som olycksriskerna i välfärdsområdet förutsätter, inklusive planen för släckningsvatten.

Enligt välfärdsområdets utredning har planerna delvis utarbetats och uppdaterats. Hanteringen av planerna har centraliserats och ansvaret har fördelats.

3.5 Externa räddningsplaner för objekt som medför särskild risk

För en eventuell olycka ska räddningsverket göra upp en extern räddningsplan i samarbete med den berörda verksamhetsidkaren för områden där det enligt räddningslagen finns en kärnanläggning, en produktionsanläggning, en deponi för utvinningsavfall, en bangård eller ett hamnområde som används för transport av farliga ämnen. Räddningsverket och verksamhetsidkaren ska tillsammans se till att informationen om planen ges och ordna övningar för att säkerställa att räddningsplanen fungerar. Välfärdsområdena har olika antal objekt som förutsätter en extern räddningsplan.

Enligt räddningsverkets utredning har de externa räddningsplanerna utarbetats och uppdaterats och övningarna gällande de externa räddningsplanerna har genomförts som planerat. År 2022 fanns det tio objekt i Mellersta Österbotten som förutsatte en extern räddningsplan.

Regionförvaltningsverkets bedömning av behovet, tillgången och utvecklingsbehovet för räddningsverksamhetsplanerna:

Det har inte observerats några brister i tillgången till larmanvisningar.

Behovet av eller tillgången till planer för ömsesidigt bistånd eller samarbetsplaner mellan räddningsverken kan inte bedömas utifrån den givna utredningen och uppgifterna. Utvecklingsbehovet är att samarbetsplanerna ska utarbetas till att nå samma nivå som kraven i räddningslagen. Planerna för ömsesidigt bistånd mellan räddningsverken ska utarbetas så att de samarbetsplaner som behövs i samarbetet för beredskap för att ge hjälp samt för att ge och be om hjälp har beskrivits.

Tillgången till de planer för räddningsverksamheten och ledningen av den som olycksriskerna kräver kan inte heller bedömas utifrån den givna utredningen och de tillgängliga uppgifterna.

Inga brister eller särskilda utvecklingsbehov har observerats i tillgången till externa räddningsplaner för objekt som medför särskild risk.

På grund av bristerna i utredningen och de få uppgifterna är det svårt att bilda sig en uppfattning om servicehelhetens tillstånd i området.

4 Frivilligarbete inom räddningsväsendet

Avtalsbrandkårer och andra organisationer och personer kan anlitas för att bistå räddningsväsendet i utbildnings-, rådgivnings- och upplysningsuppgifter och räddningsverksamhet. Velfärdsområdet beslutar i vilken omfattning det anlitar frivilliga för att producera räddningsverksamhetens tjänster.

Utöver avtalsbrandkårerna kan även andra aktörer, såsom sjöräddningsföreningars enheter, frivilliga räddningstjänsten, räddningsbranschens förbund, räddningshundar samt radioamatörer och andra organisationer och föreningar som grundar sig på frivilligverksamhet, anlitas för att bistå i räddningsväsendets uppgifter.

I detta kapitel utvärderas skötseln av uppgifter i anslutning till frivilligarbete inom räddningsväsendet, det uppgiftsspecifika behovet av och tillgången till tjänster samt behovet av att utveckla dem.

4.1 Anlitande av frivilligarbete i produktionen av räddningsväsendets tjänster

Avtalsbrandkårer och andra organisationer och personer kan anlitas för att bistå räddningsväsendet i utbildnings-, rådgivnings- och upplysningsuppgifter och räddningsverksamhet. Velfärdsområdet beslutar i vilken omfattning det anlitar frivilliga för att producera räddningsverksamhetens tjänster.

Enligt velfärdsområdets utredning används personal i bisyssla för att producera räddningsverksamhetens tjänster. Brandkårsföreningarna för personal i bisyssla producerar också med hjälp av stödavdelningar bland annat provianteringstjänster. År 2022 var antalet uppdrag vid enheterna med uppgiften som bisyssla 684, varav antalet självständigt skötta uppdrag var 621. Personal i bisyssla deltar i säkerhetskommunikationen när beslut om detta fattas separat.

4.2 Främjande av frivilligarbete inom räddningsväsendet

Myndigheterna för räddningsväsendet ska i mån av möjlighet främja verksamhetsförutsättningarna för frivilliga organisationer som anlitas i räddningsväsendets uppgifter. Främjandet av de frivilliga organisationernas verksamhetsförutsättningar omfattar ekonomiskt stöd, utbildningsstöd eller annat samarbete med de frivilliga organisationerna. Åtgärderna ska synas som mål och åtgärder som antecknats bland annat i räddningsverkens verksamhetsplaner.

Enligt velfärdsområdets utredning finns det ingen frivilligverksamhet inom räddningsväsendet i området.

4.3 Hälsoundersökningar för dem som hör till avtalsbrandkårer och andra motsvarande sammanslutningar

För en rökdykare och andra personer som utför motsvarande tungt arbete ska det, när de hör till avtalsbrandkårer och andra sammanslutningar som ingått avtal, ordnas sådana hälsoundersökningar som motsvarar de undersökningar som

föreskrivs i lagen om företagshälsovård och andra förebyggande tjänster. Med förebyggande tjänster och hälsoundersökningar avses att förebygga och bekämpa hälsorisker och sanitära olägenheter som följer av arbete som hör till räddningsverksamheten och av arbetsförhållandena samt att skydda och främja personernas säkerhet, arbetsförmåga och hälsa.

Enligt välfärdsområdets utredning finns det ingen frivilligverksamhet inom räddningsväsendet i området.

4.4 Utbildning av personal i bisyssla och avtalspersonal

Av personer i bisyssla och de personer som hör till avtalsbrandkårer eller till andra sammanslutningar som ingått avtal krävs utbildning i enlighet med Räddningsinstitutets läroplan.

Enligt välfärdsområdets utredning har personal i bisyssla den utbildning som föreskrivs i lagen.

Regionförvaltningsverkets bedömning av behovet, tillgången och utvecklingsbehovet för räddningsverksamhetens tjänster som anknyter till frivilligarbete inom räddningsväsendet:

Användningen av frivilliga i produktionen av räddningsväsendets tjänster har beaktats i servicenivåbeslutet. Inga brister har upptäckts i tillgången. Anlitandet av frivilliga i produktionen av räddningsväsendets tjänster ska följas upp och bedömas särskilt med tanke på prestationsförmågan. Ett av behoven för att utveckla anlitandet av frivilliga är att införa ett systematiskt uppföljningssystem.

Det går inte att bedöma främjandet av frivilligarbete inom räddningsväsendet eller behovet av eller tillgången till hälsoundersökningar för personer som hör till en avtalsbrandkår eller annan motsvarande sammanslutning.

Det har inte upptäckts några brister eller särskilda utvecklingsbehov i tillgången till utbildning för personal i bisyssla.

5 Befolkningsskyddstjänster

Myndigheten inom räddningsväsendet ska enligt räddningslagen förbereda sig på att sköta befolkningsskyddsuppgifter som hör till verksamhetsområdet med tillräckliga planer och förberedelser. Befolkningsskyddstjänster är bland annat

- planering av befolkningsskyddsberedskapen
- samordning av planerna för befolkningsskyddsuppgifter som myndigheterna för räddningsväsendet ansvarar för
- fastställande av välfärdsområdets befolkningsskyddsorganisation
- reservering av personal som behövs för befolkningsskyddsuppgifter
- utbildning av befolkningsskyddets lednings- och specialpersonal
- ordnande av ledningslokaler och andra förutsättningar för räddningsverksamheten under undantagsförhållanden
- samarbete med kommunerna.

Syftet med detta kapitel är att bedöma det uppgiftsspecifika behovet av och tillgången till befolkningsskyddstjänster samt behovet av att utveckla tjänsterna.

5.1 Planering av befolkningsskyddsberedskapen

Myndigheten inom räddningsväsendet i välfärdsområdet sörjer för utarbetandet och uppdateringen av de planer som befolkningsskyddsberedskapen förutsätter och för de resurser som behövs för skötseln av uppgifterna.

Enligt servicenivåbeslutet har de ansvars- och stödorganisationer som behövs för att flytta befolkningen eller en del av den utsetts. Enligt servicenivåbeslutet har dessutom evakueringsarrangemangen planerats och samarbetsanvisningar utarbetats. Räddningsverket upprätthåller bland annat en beredskapsplan samt en evakuerings- och mottagningsplan.

Enligt välfärdsområdets utredning har man avtalat om ett samarbete med Norra Finlands samarbetsområde som vid behov preciseras med regionala planer, sannolikt under 2024 när inrikesministeriets anvisningar blir klara. I räddningsverkets beredskapsplan har beredskapen för befolkningsskydd beaktats, även om nivån enligt utredningen inte är tillräcklig. Beredskapsplanen kräver omfattande uppdateringar och preciseringar i synnerhet när det gäller kapaciteten för befolkningsskyddsberedskap. Resurser och färdigheter för den personal som behövs i befolkningsskyddssituationer har fastställts. I fråga om den materiella beredskapen och materielen finns det ett behov av att öka kapaciteten för befolkningsskyddsberedskap.

5.2 Samordning av planerna för befolkningsskyddsuppgifter som myndigheterna för räddningsväsendet ansvarar för

Myndigheten inom räddningsväsendet i välfärdsområdet sörjer för samordningen av verksamheten och planerna med beaktande av samarbetsbehoven och -avtalen.

Enligt välfärdsområdets utredning är samordningen av planerna för befolkningsskyddsuppgifter som räddningsväsendets myndigheter ansvarar för inte

i ordning för närvarande. Enligt utredningen har kommunerna ombetts utse personal och lokaler för befolkningsskyddets ledningscentraler, men en utmaning har bland annat varit kommunernas knappa personalresurser. Samarbetet i anslutning till samordningen har i huvudsak övats under beredskapsövningar som regionförvaltningsverket ordnar. Ingen samordning av befolkningsskyddsuppgifternas verksamhet och planer som gäller välfärdsområdet har gjorts.

5.3 Fastställande av välfärdsområdets befolkningsskyddsorganisation

Myndigheten inom räddningsväsendet i välfärdsområdet sörjer för utarbetandet och uppdateringen av planerna för befolkningsskyddsorganisationens personal (personal i huvud- och bisyssla samt avtalsbrandkårernas personal), material och lokaler.

Enligt servicenivåbeslutet görs de lokal-, fordons- och materialreserveringar som befolkningsskyddsorganisationen behöver med två års mellanrum.

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende har personalen, lokalerna, utrustningen och materialet som hör till räddningsväsendets befolkningsskyddsorganisation i välfärdsområdet definierats och delvis redan reserverats. Materiel och material har tills vidare inte reserverats och definierats. I fråga om räddningsverkets verksamhet har organiseringen och ledningen av verksamheten under krigstid inte definierats, eftersom toleransen för förluster och förstörda resurser ännu inte har utretts.

5.4 Reservering av personal som behövs för befolkningsskyddsuppgifter

Myndigheten inom räddningsväsendet i välfärdsområdet ansvarar för principerna för reservering av personal och lokaler för befolkningsskyddsorganisationen och tidsintervallet för uppdateringen. Den innehåller en uppdaterad VAP-reservering för personal i huvudsyssla och bisyssla samt avtalsbrandkårernas personal samt reservering av egna lokaler och eventuella tillfälliga skyddsrum.

Enligt servicenivåbeslutet reserveras befolkningsskyddspersonal som räddningsväsendet ansvarar för enligt en beredskapsplan. Reserveringen av personal görs vartannat år.

Närmare uppgifter om reservering av personal som behövs för befolkningsskyddsuppgifter är sekretessbelagda (Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet 21.5.1999/621 24 § 1 mom. 8 punkten). Närmare uppgifter och bedömningen presenteras i bilaga 1: Sekretessbelagda uppgifter i anslutning till befolkningsskyddsberedskapen.

5.5 Utbildning av befolkningsskyddets lednings- och specialpersonal

Lednings- och specialpersonalen inom befolkningsskyddet ska ha tillräcklig kompetens för att sköta de befolkningsskyddsuppgifter som myndigheterna för

räddningsväsendet ansvarar för. Fastställandet av den utbildning, introduktion och upprätthållande av kunnandet som krävs för kompetensen och de åtgärder som planerats på basis av detta utgör utbildningsprogrammet för befolkningsskydd.

Enligt välfärdsområdets utredning har räddningsverkets lednings- och specialpersonal deltagit i Räddningsinstitutets befolkningsskyddsutbildning motsvarande sammanlagt cirka 10 dagsverken 2022. Räddningsverket har inte själv ordnat utbildningen i fråga under det gångna året.

5.6 Ordnande av ledningslokaler och andra förutsättningar för räddningsverksamheten under undantagsförhållanden

Förutsättningarna för ledningen av myndigheterna för räddningsväsendet under undantagsförhållanden ska säkerställas. Detta omfattar

- en plan för ledning under undantagsförhållanden, inklusive uppdatering av planen och introduktion i planen
- fastställande av lokaler, tillfälliga lokaler och skyddsrum, som behövs för lednings- och kommunikationsfunktionerna samt avtal om lokalernas underhåll
- fastställande av de datasystem och reservsystem för dem som behövs i lednings- och kommunikationsfunktionerna samt avtal för underhållet av systemen.

Enligt servicenivåbeslutet har det utarbetats en anvisning för ledningscentralens verksamhet som gäller både normala förhållanden, störningssituationer och undantagsförhållanden.

Närmare uppgifter om ledningslokaler och andra förutsättningar som möjliggör räddningsverksamhet under undantagsförhållanden är sekretessbelagda (Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet 21.5.1999/621 24 § 1 mom. 8 punkten). Närmare uppgifter och bedömningen presenteras i bilaga 1: Sekretessbelagda uppgifter i anslutning till befolkningsskyddsberedskapen.

5.7 Samarbete med kommunerna

I beredskapen för befolkningsskydd samarbetar man med kommunerna. Samarbetet omfattar samsamarbetsstrukturer, verksamhetsmodeller och det informationsflöde som samarbetet förutsätter. Övrigt samarbete i anslutning till beredskapen är till exempel stöd för kommunernas beredskapsplanering.

Enligt välfärdsområdets utredning deltar kommunerna i ett samsamarbetsforum för samordning av den regionala beredskapen som koordineras av räddningsverket. Det finns ingen gemensam beredskapsplanering utan kommunerna ansvarar själva för sin egen beredskapsplanering. Det finns inget separat giltigt serviceavtal i anslutning till beredskapsplaneringen. Räddningsväsendet har koordinerat och producerat en gemensam regional riskanalys. Det gemensamma behovet av beredskap har identifierats som en del av den branschspecifika beredskapen. Bristen på samordning har också identifierats och ärendet främjas bland annat vid regiondelegationens sammanträden.

Regionförvaltningsverkets bedömning av behovet, tillgången och utvecklingsbehovet för räddningsväsendets uppgifter som ingår i befolkningsskyddsberedskapen:

Det har inte observerats brister i tillgången till planeringen av befolkningsskyddsberedskapen.

Samordningen av planerna för de befolkningsskyddsuppgifter som myndigheterna för räddningsväsendet ansvarar för är för närvarande inte i ordning. Ett utvecklingsbehov är att samordna befolkningsskyddsuppgifternas verksamhet och planer för välfärdsområdet.

Fastställandet av välfärdsområdets befolkningsskyddsorganisation har inte behövt beaktas för 2022. När det gäller fastställandet av befolkningsskyddsorganisationen finns det brister bland annat i fråga om avsaknad av materiel- och materialreservationer. Ett utvecklingsbehov är att uppdatera uppgifterna om räddningsväsendets befolkningsskyddsorganisation i välfärdsområdet.

Inga brister har observerats i tillgången till personal för befolkningsskyddsuppgifter.

Det observerades inga brister eller särskilda utvecklingsbehov i tillgången till utbildning för lednings- och specialpersonal inom befolkningsskyddet.

Det har inte observerats några brister i tillgången till ledningsutrymmen och andra förutsättningar som möjliggör räddningsverksamheten under undantagsförhållanden.

Inga brister har observerats i tillgången till samarbete med kommunerna. Ett utvecklingsbehov är att man tydligt kommer överens om uppgifter och samarbetsstrukturer i anslutning till beredskapen för befolkningsskyddet samt om verksamhetsmodellerna till exempel genom ett samarbetsforum.

6 Kvaliteten på räddningsväsendets tjänster och behovet av att utveckla dem

6.1 Uppnående av de riksomfattande mål som statsrådet fastställt för organiseringen av ett högklassigt räddningsväsende i välfärdsområdet

Kvaliteten på räddningsväsendets tjänster och behovet av att utveckla dem i välfärdsområdet fastställs i servicenivåbeslutet. Statsrådets riksomfattande strategiska mål har beaktats i servicenivåbeslutet.

6.2 Uppnående av de mål som man kommit överens om i förhandlingarna mellan inrikesministeriet och välfärdsområdet inom välfärdsområdet

Inga mål har fastställts för 2022.

6.3 Fullgörande av inrikesministeriets åtgärdsrekommendationer gällande kvaliteten inom välfärdsområdet

Inga åtgärdsrekommendationer har fastställts för 2022.

Regionförvaltningsverkets bedömning av kvaliteten på räddningsväsendets tjänster och utvecklingsbehovet som fastställts i välfärdsområdets redogörelse:

Uppnåendet av de riksomfattande mål som statsrådet fastställt för ordnandet av ett högklassigt räddningsväsende har beaktats i det gällande servicenivåbeslutet.

Förverkligandet av de mål som överenskommits i förhandlingarna mellan inrikesministeriet och välfärdsområdet samt inrikesministeriets åtgärdsrekommendationer gällande kvaliteten har inte genomförts i välfärdsområdet 2022. Det finns ännu inga uppgifter för att göra bedömningen, eftersom välfärdsområdena inledde sin verksamhet i början av 2023.]

7 Räddningsväsendets investeringar

7.1 Investeringsbehov

Välfärdsområdet ska i räddningsväsendets delplan välja de viktigaste investeringarna samt motsvarande avtal med tanke på ordnandet av räddningsväsendet. Det är regionförvaltningsverkets uppgift att bedöma behovet av investeringar inom räddningsväsendet. I bedömningen ska uppmärksamhet fästas vid att investeringarna motsvarar de risker som servicenivån förutsätter.

Enligt räddningsväsendets delplan för 2024–2027 i välfärdsområdets investeringsplan är den största investeringen byggandet av Toholampi brandstation 2024. Investeringen uppgår till cirka 2,5 miljoner euro. Övriga investeringar gäller anskaffning av materiel och utrustning, varav de största är anskaffning av släcknings- och tankbilar. Enligt utredningen används ännu flera tunga fordon som skaffats i början av 1990-talet. Dessutom planeras i slutet av planeringsperioden att förnya ett fartyg för oljebekämpning, vilket betjänar oljebekämpningen i Bottenviken.

7.2 Investeringarnas inverkan

Välfärdsområdet ska i delplanen bedöma investeringarnas inverkan på en jämlik tillgång till räddningsväsendets tjänster, deras kvalitet och kostnadseffektivitet. Det är regionförvaltningsverkets uppgift att bedöma verkningarna av investeringarna.

Enligt räddningsväsendets delplan för 2024–2027 i välfärdsområdets investeringsplan är syftet med investeringarna att försöka uppnå de riksomfattande målen för verksamheten. Utgångspunkten för investeringsplanen är att de riksomfattande målen ska uppnås och anpassas till välfärdsområdets behov.

Regionförvaltningsverkets bedömning av behovet av investeringarna och deras inverkan:

En uppskattning av behovet av investeringar inom räddningsväsendet är att de föreslagna investeringarna och anskaffningarna är motiverade och nödvändiga. Anskaffningar av utrustning i form av tunga fordon är motiverade och nödvändiga eftersom de fordon som de ersätter härstammar från 1990-talet. Anskaffningen av fordonsmateriel är motiverat bland annat med tanke på driftsäkerheten, säkerheten i övrigt och servicekostnaderna. Anskaffningen av oljebekämpningsmateriel i form av ett fartyg är motiverad och nödvändig såtillvida att den förbättrar räddningsverkets beredskap att bekämpa miljöskador.

Den största enskilda investeringen för perioden hänför sig till ett nybyggesprojekt för en brandstationsfastighet. Ovan nämnda investering är motiverad och nödvändig eftersom byggandet av en ny brandstation förbättrar aktionsberedskapen i området, och för att uppnå målen för aktionsberedskapstiden krävs det att en ny brandstation byggs.

Bedömningen av investeringarnas effekter är att investeringarna spelar en viktig roll med tanke på en jämlik tillgång till räddningsväsendets tjänster, deras kvalitet och kostnadseffektivitet. Genom investeringar i materiel och deras placering påverkar man bland annat tillgången till räddningsväsendets tjänster i hela räddningsväsendets område. Med hjälp av investeringar i materiel kan man dessutom påverka kvaliteten på räddningsväsendets tjänster när den materiel som används inom räddningsväsendet förutsätter en servicenivå som motsvarar riskerna. Byggandet av en ny brandstation har en positiv inverkan på den jämlika tillgången till räddningsväsendets tjänster.

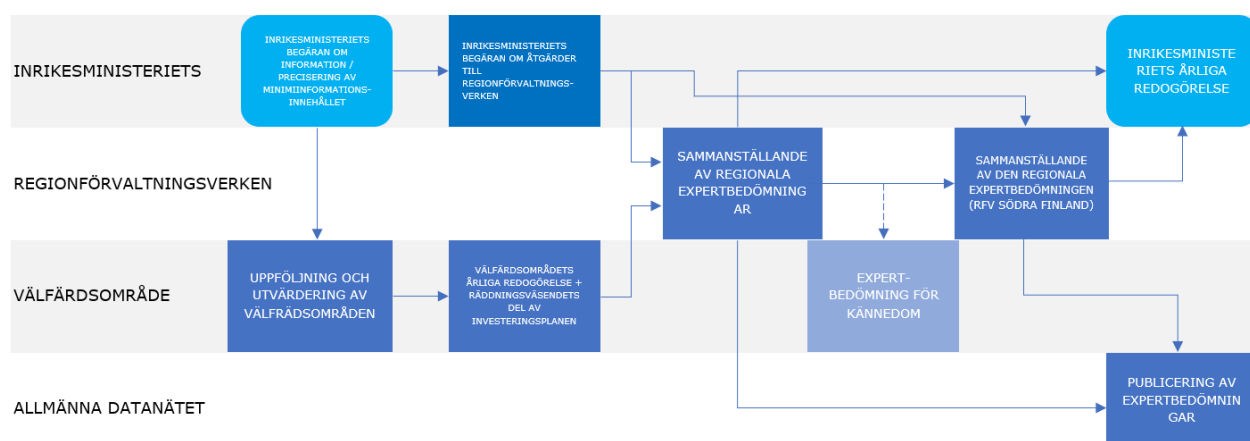
Genom både materielinvesteringar och investeringar i brandstationsfastigheter strävar man efter att uppnå de riksomfattande målen för verksamheten. Regionförvaltningsverket anser att man med hjälp av de investeringar som fastställs i räddningsväsendets delplan strävar efter att hålla räddningsväsendets servicenivå oförändrad.

8 Metoder och kvalitetsrapport

Informationsunderlag för utvärderingen

Expertbedömningen som Regionförvaltningsverket utarbetat grundar sig på både kvantitativ information och kvalitativt material. Det centrala informationsunderlaget för utvärderingen utgörs av välfärdsområdets årliga redogörelse. Lägesbilden som ligger till grund för expertbedömningen har utvidgats genom att utnyttja information ur räddningsväsendets datasystem Pronto samt dokumentmaterial om anordnarnas förvaltning, verksamhetssätt, planer och beslut. I utvärderingen har man dessutom utnyttjat regionförvaltningsverkens tillsynsobservationer och andra nationella myndigheters kalkyler och utredningar.

Informationsunderlaget för utvärderingen har sammanställts i nära samarbete med räddningsväsendet inom välfärdsområdet. Processen för expertbedömningen ges i figur 2.

Figur 2: Processen för expertbedömning

Informationsunderlagets öppenhet, tillgänglighet och kvalitet

Den statistiska informationen härstammar förutom från välfärdsområdets årliga redogörelse även från räddningsväsendets resurs- och olycksstatistiksystem (Pronto), vars material består av åtgärds- och resursregister som upprätthålls av de regionala räddningsorganisationerna som var verksamma före 2023 och av räddningsväsendet i de nya välfärdsområdena. Övriga informationskällor är i huvudsak offentliga och öppet tillgängliga. Uppgifterna i det kvalitativa dokumentmaterial som använts har källhänvisningar. Statistikuppgifterna har hämtats direkt ur registret utan riksomfattande kontroll. Regionförvaltningsverkens rapporter om tillsynsobservationerna är öppet tillgängliga på regionförvaltningsverkets webbplats.

Till skillnad från det övriga informationsunderlaget är diskussionerna med regionerna och deras material inte offentliga. Genom gemensamma diskussioner har regionernas representanter deltagit i utvärderingarna, och de har också haft möjlighet att kommentera de färdiga utvärderingstexterna.

Fördelningen av personalens årsverken i olika serviceklasser grundar sig på en uppskattning. Det finns inga riksomfattande enhetliga anvisningar för bedömningen, så olika räddningsverk har kunnat göra bedömningen enligt olika metoder.

9 Bilagor

Bilaga 1: Sekretessbelagda uppgifter i anslutning till befolkningsskyddsberedskapen.

10 Källor och bakgrundsmaterial som använts i bedömningen

Räddningsväsendets delplan 2024–2027 i Mellersta Österbottens välfärdsområdes investeringsplan.

Den årliga utredningen om räddningsväsendet i Mellersta Österbottens välfärdsområde 2023.

[Mellersta Österbottens och Jakobstadsområdets räddningsverks servicenivåbeslut 2021–2025 \(på finska\).](#)

[Anmälningsskyldighet enligt 41 § 4 mom. i räddningslagen.](#)

[Regionförvaltningsverkens publikationer 167/2023 \(på finska\).](#)

[Räddningsverkens handbok för brandutredning \(2014\), Finlands Kommunförbund \(på finska\).](#)

Räddningsväsendets resurs- och olycksstatistik Pronto.

[Anvisning för planering av aktionsberedskapen inom räddningsväsendet publikation 20/2012.](#)

Inrikesministeriets begäran om information 2023.

[Beredskap för bekämpning av miljöskador inom räddningsväsendet 2022. Regionförvaltningsverkets publikationer 157/2023 \(på finska\).](#)

Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland

Vasa

2023